

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. N. Lupașcu)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Panov, I. Țurcan, L. Pruteanu)

DECIZIE

23 februarie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Dumitru Mardari
Maria Ghervas
Victor Burduh
Mariana Pitic

examinând recursul declarat de către Societatea pe acțiuni „Asito Direct”,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de către Societatea
pe acțiuni „Asito Direct” împotriva lui Mihail Olărescu cu privire la restituirea
despăgubirii de asigurare și încasarea dobânzii de întârziere,

împotriva deciziei din 15 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost
respins apelul declarat de către Societatea pe acțiuni „Asito Direct”, a fost admis
apelul declarat de către Mihail Olărescu, reprezentat de către avocatul Denis Grecu,
a fost casată hotărârea din 30 mai 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și a
fost emisă o nouă hotărâre cu privire la respingerea acțiunii,

constată:

La 13 iulie 2018 CIA „Asito” SA a depus cerere de chemare în judecată
împotriva lui Mihail Olărescu cu privire la restituirea despăgubirii de asigurare și
încasarea dobânzii de întârziere.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, la 31 mai 2013, între CIA
„Asito” SA, în calitate de asigurător de răspundere civilă și proprietarul
automobilului de model xxxx, Mugabil Gumbatov a fost încheiat contractul de
asigurare obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule,
fiind eliberată polița de asigurare obligatorie de răspundere civilă auto internă RCA,
cu seria și nr. RCAI-000193395, valabilă pe perioada de asigurare - 31 mai 2013 -
30 mai 2014.

A menționat că, la 18 iunie 2013 a avut loc un accident rutier, cu implicarea
automobilului de model xxxx, condus de Azar Akbarov și automobilul de model
yyyy, condus de către Mihail Olărescu.

A susținut că, vinovat de producerea accidentului rutier a fost recunoscut Azar
Akbarov, care a fost sancționat contravențional conform prevederilor art. 242
alin.(1) din Codul contravențional.

A afirmat că, în temeiul contractului de asigurare obligatorie de răspundere
civilă auto pentru pagube produse de autovehicule specificat, dar și după adresarea
la 19 iunie 2013 a lui Mihail Olărescu la CIA „Asito” SA, a fost deschis dosar de

daune, în cadrul căruia a fost efectuată constatarea pagubelor, în acest sens fiind întocmit procesul-verbal de constatare a daunelor nr. 13155R1, a fost efectuată evaluarea pagubei materiale de către experții de la unitatea de evaluare „General Expert” SRL.

A notat că, ulterior, în baza actului de evaluare cost-reparație nr. 194, persoanei păgubite, Mihail Olărescu i-a fost achitată despăgubirea de asigurare în sumă de 5924,07 lei.

A declarat că, nefiind de acord cu cuantumul despăgubirii de asigurare, Mihail Olărescu a depus cerere de chemare în judecată cu privire la încasarea suplimentară a despăgubirii de asigurare în sumă de 10850,25 de lei, calculată în baza raportului nr. 800/06A din 24 iunie 2013 al unității de evaluare independente „Exauto-Plus” SRL.

A relatat că, prin hotărârea din 09 aprilie 2015 a Judecătoriei Rîșcani, mun.Chișinău, menținută prin decizia din 07 octombrie 2015 a Curții de Apel Chișinău, a fost admisă acțiunea depusă de către Mihail Olărescu și au fost încasate de la CIA „Asito” SA în beneficiul lui Mihail Olărescu suma de 11175,75 de lei, constituită din suma de 10850,25 de lei, cu titlu de despăgubire de asigurare și suma de 325,50 de lei, cu titlu de taxă de stat achitată la depunerea cererii de chemare în judecată.

A invocat că, în baza deciziei instanței de apel enunțată, dar și la cererea lui Mihail Olărescu privind achitarea sumelor adjudecate, la 11 noiembrie 2015 compania de asigurări a transferat suma de 11175,50 de lei la contul bancar prezentat de către Mihail Olărescu.

A mai invocat că, ulterior, prin decizia din 23 martie 2016 a Curții Supreme de Justiție, a fost admis recursul declarat de către CIA „Asito” SA, a fost casată decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe și a fost emisă o nouă hotărâre, prin care acțiunea depusă de către Mihail Olărescu a fost respinsă.

A menționat că, la 30 iunie 2016 CIA „Asito” SA s-a adresat către pârât cu o reclamație, solicitând restituirea benevolă a sumei transferate în contul acestuia la 11 noiembrie 2015, însă ultimul, recepționând reclamația la 12 iulie 2016, până la data depunerii prezentei cereri nu a restituit suma pretinsă.

A solicitat încasarea de la pârât a sumei de 10850,25 de lei, cu titlu de despăgubire de asigurare, a taxelor de stat în sumă de 732,50 de lei, dintre care: 325,50 de lei, cu titlu de taxă de stat pentru prima instanță, 244 de lei, cu titlu de taxă de stat pentru instanța de apel și 163 de lei, cu titlu de taxă de stat pentru instanța de recurs, a dobânzii de întârziere în sumă de 4013,93 de lei și a taxei de stat pentru depunerea prezentei cereri în sumă de 467,90 de lei.

Prin hotărârea din 30 mai 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a fost admisă parțial acțiunea depusă de către CIA „Asito” SA și au fost încasate de la Mihail Olărescu în beneficiul CIA „Asito” SA suma de 10850,25 de lei, cu titlu de despăgubire de asigurare și suma de 735,50 de lei, cu titlu de cheltuieli de judecată suportate în procesele civile anterioare. În rest acțiunea se respinge ca neîntemeiată.

La 26 iunie 2019 Mihail Olărescu, reprezentat de către avocatul Denis Grecu, a declarat apel nemotivat, iar la 18 mai 2020 a declarat apel motivat împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a hotărârii

primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri cu privire la respingerea acțiunii.

La 28 iunie 2019 SA „Asito Direct” a declarat apel nemotivat, iar la 09 iunie 2020 a declarat apel motivat împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri cu privire la admiterea integrală a acțiunii, cu încasarea taxei de stat pentru depunerea cererii de apel în sumă de 202,50 de lei.

Prin decizia din 15 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de către SA „Asito Direct”, a fost admis apelul declarat de către Mihail Olărescu, reprezentat de către avocatul Denis Grecu, a fost casată hotărârea primei instanțe și a fost emisă o nouă hotărâre, prin care acțiunea depusă de către SA „Asito Direct” a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

La 12 octombrie 2021 SA „Asito Direct” a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe și pronunțarea unei noi hotărâri cu privire la admiterea acțiunii, cu încasarea de la intimat a taxelor de stat achitate în primă instanță și în instanțele de apel și recurs.

În motivarea recursului a indicat că, decizia instanței de apel este neîntemeiată, deoarece nu a fost aplicată legea care trebuia să fie aplicată, a fost aplicată o lege care nu trebuia să fie aplicată, a fost interpretată eronat legea și a fost aplicată eronat analogia legii sau analogia dreptului.

A menționat că, în speță este evident că, sunt aplicabile prevederile art. 1389 alin. (2) lit. a) din Codul civil, deoarece SA „Asito Direct” a achitat lui Mihail Olărescu mijloace financiare și este în drept să ceară restituirea mijloacelor financiare dacă raportul obligațional în temeiul căruia a fost executată obligația a decăzut, a dispărut ulterior.

A susținut că, a solicitat restituirea sumelor transferate la contul lui Mihail Olărescu, însă acesta a lăsat fără răspuns solicitarea înaintată de către SA „Asito Direct”. Respectiv, cu rea-credință, cunoscând despre faptul că, hotărârea judecătorească în baza căreia a fost transferată despăgubirea de asigurare a fost casată, nu a restituit-o asiguratorului.

A afirmat că, art. 27 CPC permite reclamantului să-și aleagă modalitatea de apărare, inclusiv dacă speța ar putea fi soluționată prin prisma a două norme materiale diferite.

A considerat că, instanțele judecătorești au interpretat eronat art. 572, 575, 602 și 619 din Codul civil și art. 157 alin. (1) din Codul de executare.

A notat că, SA „Asito Direct” este în drept să calculeze și să solicite de la Mihail Olărescu dobânda de întârziere pentru nerestituirea sumelor.

A considerat că, art. 619 din Codul civil se aplică tuturor obligațiilor pecuniare, adică restituirea banilor indiferent de natura apariției acestora.

Prin referința depusă la 17 decembrie 2021 și referința suplimentară depusă la 21 februarie 2022 Mihail Olărescu, reprezentat de către avocatul Denis Grecu, a solicitat declararea recursului ca inadmisibil sau respingerea recursului.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) Codul de procedură civilă, completul din 3 judecători prin încheierea din 19 ianuarie 2021 a considerat recursul admisibil și a dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 444 Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis, cu casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

Pe parcursul judecării cauzei s-a constatat că, la 18 iunie 2013 a avut loc un accident rutier, cu implicarea automobilului de model xxxx, condus de Azar Akbarov și automobilul de model yyyy, condus de către Mihail Olărescu.

De asemenea, s-a constatat că, vinovat de producerea accidentului rutier a fost recunoscut Azar Akbarov, care la data producerii accidentului rutier deținea poliță de asigurare obligatorie de răspundere civilă auto internă RCA eliberată de către CIA „Asito” SA la 31 mai 2013, valabilă până la 30 mai 2014 (f. d. 32).

Din materialele dosarului rezultă că, după adresarea la 19 iunie 2013 a lui Mihail Olărescu la CIA „Asito” SA, a fost deschis dosar de daune, în cadrul căruia a fost efectuată constatarea pagubelor, în acest sens fiind întocmit procesul-verbal de constatare a daunelor nr. 13155R1 și a fost efectuată evaluarea pagubei materiale de către experții de la unitatea de evaluare „General Expert” SRL, iar la 15 iulie 2013, în baza actului de evaluare cost-reparație nr. 194 din 25 iunie 2013, lui Mihail Olărescu i-a fost achitată despăgubirea de asigurare în sumă de 5924,07 lei.

Nefiind de acord cu cuantumul despăgubirii de asigurare, la 23 septembrie 2013 Mihail Olărescu a depus cerere de chemare în judecată împotriva CIA „Asito” SA, intervenient accesoriu Akbarov Azar cu privire la încasarea suplimentară a despăgubirii de asigurare în sumă de 10850,25 de lei, calculată în baza raportului nr.800/06A din 24 iunie 2013, întocmit de către SRL „Exauto-Plus”.

Prin hotărârea din 09 aprilie 2015 a Judecătorei Rîșcani, mun. Chișinău, a fost admisă acțiunea depusă de către Mihail Olărescu și au fost încasate de la CIA „Asito” SA în beneficiul lui Mihail Olărescu suma de 11175,75 de lei, constituită din suma de 10850,25 de lei, cu titlu de despăgubire de asigurare și suma de 325,50 de lei, cu titlu de taxă de stat achitată la depunerea cererii de chemare în judecată.

Prin decizia din 07 octombrie 2015 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de către CIA „Asito” SA și a fost menținută hotărârea primei instanțe.

Având în vedere că, decizia instanței de apel enunțată era definitivă și executorie de la pronunțare, la 04 noiembrie 2015 Mihail Olărescu a depus la CIA „Asito” SA cerere de achitare a sumelor adjudecate prin actul judecătoresc enunțat, iar la 02 decembrie 2015 CIA „Asito” SA a transferat la contul lui Mihail Olărescu suma de 11175,75 de lei.

Ulterior, prin decizia din 23 martie 2016 a Curții Supreme de Justiție, a fost admis recursul declarat de către CIA „Asito” SA, a fost casată decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe și a fost emisă o nouă hotărâre, prin care acțiunea depusă de către Mihail Olărescu a fost respinsă.

După pronunțarea deciziei instanței de recurs, la 30 iunie 2016 CIA „Asito” SA a expediat în adresa lui Mihail Olărescu o reclamație, solicitând restituirea benevolă a sumei transferate în contul acestuia la 11 noiembrie 2015, însă ultimul, recepționând reclamația la 12 iulie 2016, până la data depunerii prezentei cereri nu a restituit suma pretinsă.

Înaintând prezenta cerere de chemare în judecată, CIA „Asito” SA a solicitat încasarea de la Mihail Olărescu a sumei de 10850,25 de lei, cu titlu de despăgubire de asigurare, a taxelor de stat în sumă de 732,50 de lei, dintre care 325,50 de lei, cu titlu de taxă de stat pentru prima instanță, 244 de lei, cu titlu de taxă de stat pentru instanța de apel și 163 de lei, cu titlu de taxă de stat pentru instanța de recurs, a dobânzii de întârziere în sumă de 4013,93 de lei și a taxei de stat pentru depunerea prezentei cereri în sumă de 467,90 de lei.

Prima instanță, fiind investită cu judecarea prezentei cauze, a ajuns la concluzia temeiniciei parțiale a acțiunii, încasând de la Mihail Olărescu în beneficiul CIA „Asito” SA suma de 10850,25 de lei, cu titlu de despăgubire de asigurare și suma de 735,50 de lei, cu titlu de cheltuieli de judecată suportate în procesele civile anterioare, în rest acțiunea fiind respinsă ca neîntemeiată.

Ulterior, instanța de apel, fiind investită cu judecarea apelurilor declarate de către SA „Asito Direct” și Mihail Olărescu, reprezentat de către avocatul Denis Grecu, a ajuns la concluzia netemeinicie apelului declarat de către SA „Asito Direct” și temeiniciei apelului declarat de către Mihail Olărescu, reprezentat de către avocatul Denis Grecu, casând hotărârea primei instanțe și pronunțând o nouă hotărâre, prin care a respins acțiunea depusă de către SA „Asito Direct” ca fiind neîntemeiată.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a relevat că, apelantul-reclamant și-a întemeiat și a solicitat admiterea acțiunii în temeiul art. 1389 alin. (1) din Codul civil (în redacția până la 01 martie 2019), însă în speță nu pot fi aplicate și nu pot servi temei pentru admiterea acțiunii prevederile art. 1389 din Codul civil. Or, apelantul-reclamant, pentru apărarea pretinsului drept subiectiv, care îl are față de Mihail Olărescu, poate formula o altă acțiune în temeiul prevederilor Capitolului XIII din Codul de executare.

Verificând legalitatea deciziei contestate în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție a ajuns la concluzia că, soluția dată de către instanța de apel este greșită.

În conformitate cu art. 27 alin. (1) CPC, disponibilitatea în drepturi se afirmă în posibilitatea participanților la proces, în primul rând a părților, de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecării, precum și de a dispune de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare.

Astfel, SA „Asito Direct” este în drept să-și aleagă modalitatea de apărare, inclusiv dacă speța ar putea fi soluționată prin prisma a două norme materiale diferite.

Conform art. 1389 alin. (2) lit. a) din Codul civil (în redacția până la 01 martie 2019), persoana care, întru executarea unei obligații prezente sau viitoare, a prestat ceva altuia poate cere restituirea prestației dacă temeiul raportului obligațional a decăzut ulterior.

Din sensul normei legale enunțate rezultă că, în condițiile în care temeiul raportului obligațional a decăzut, persoana care a primit prestație este obligată să restituie toate prestațiile primite. Or, prevederile alin. (2) extind aplicarea normelor cu privire la îmbogățirea fără justă cauză și situațiilor în care la momentul realizării majorării patrimoniului acceptantului exista un temei legal. Restituirea celor prestate în condițiile alin. (2) este posibilă doar dacă temeiul raportului obligațional a decăzut ulterior. Temeiul raportului obligațional se consideră decăzut dacă după efectuarea prestației nu mai există (dispar) împrejurările care au stat la baza prestației, în speță, anularea hotărârii judecătorești deja executată.

După cum s-a menționat, în baza hotărârii din 09 aprilie 2015 a Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău, menținută prin decizia din 07 octombrie 2015 a Curții de Apel Chișinău, Mihail Olărescu a primit și a încasat de la CIA „Asito” SA suma de 10850,25 de lei, cu titlu de diferență de despăgubire de asigurare, însă actul judecătoresc enunțat a fost casat ulterior, iar acțiunea depusă de către Mihail Olărescu a fost respinsă.

Prin urmare, raportând circumstanțele cauzei la norma de drept enunțată, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că, prima instanță corect a concluzionat că, Mihail Olărescu este obligat să restituie CIA „Asito” SA suma de 10850,25 de lei și, prin urmare, temeinic și legal a încasat de la Mihail Olărescu în beneficiul CIA „Asito” SA suma de 10850,25 de lei, cu titlu de despăgubire de asigurare.

Totodată, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că, prima instanță corect a respins pretenția recurentului cu privire la încasarea dobânzii de întârziere în sumă de 4013,93 de lei.

Or, conform art. 157 alin. (1) din Codul de executare, în cazul în care hotărârea executată se anulează și, după rejudecarea cauzei, se adoptă o hotărâre prin care acțiunea se respinge parțial sau integral ori o încheiere de încetare a procesului sau de scoatere a cererii de pe rol, instanța de judecată dispune din oficiu restituirea către pârât (debitor), din contul reclamantului (creditorului), a tot ceea ce s-a încasat în temeiul hotărârii anulate, precum și a cheltuielilor de executare.

Cu referire la acest aspect, se învederează că, CIA „Asito” SA a tolerat tacit comportamentul de întârziere al debitorului, deși în virtutea prevederilor legale enunțate a fost în drept să depună în instanța de judecată o cerere cu privire la întoarcerea executării.

Astfel, din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel și de a menține hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 94 alin. (1) Codul de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cererea părții

care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pârâtului - proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului.

Din materialele dosarului rezultă că, la 09 iulie 2018 CIA „Asito” SA a achitat taxa de stat pentru depunerea cererii de chemare în judecată în sumă de 467,90 de lei, la 28 mai 2020 a achitat taxa de stat pentru depunerea cererii de apel în sumă de 202,50 de lei și la 13 septembrie 2021 a achitat taxa de stat pentru depunerea cererii de recurs în sumă de 224 de lei (f. d. 3, 91, 153).

Prin urmare, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a încasa de la Mihail Olărescu în beneficiul SA „Asito Direct” taxa de stat pentru depunerea cererii de chemare în judecată în sumă de 467,90 de lei, taxa de stat pentru depunerea cererii de apel în sumă de 202,50 de lei și taxa de stat pentru depunerea cererii de recurs în sumă de 224 de lei.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de către Societatea pe acțiuni „Asito Direct”.

Se casează decizia din 15 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău și se menține hotărârea din 30 mai 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă către Societatea pe acțiuni „Asito Direct” împotriva lui Mihail Olărescu cu privire la restituirea despăgubirii de asigurare și încasarea dobânzii de întârziere.

Se încasează de la Mihail Olărescu în beneficiul Societății pe acțiuni „Asito Direct” taxa de stat pentru depunerea cererii de chemare în judecată în sumă de 467,90 (patru sute șaiszeci și șapte lei nouăzeci bani) de lei, taxa de stat pentru depunerea cererii de apel în sumă de 202,50 (două sute doi lei cincizeci bani) de lei și taxa de stat pentru depunerea cererii de recurs în sumă de 224 (două sute douăzeci și patru) de lei.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Dumitru Mardari

Maria Ghervas

Victor Burduh
Mariana Pitic